

เทศน์เช้า วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๔๖

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

พระพุทธเจ้าสอนไม่ให้ประมาท ปัจฉิมโอวาท เห็นไหม “ภิกษุทั้งหลาย เธอจงอยู่ด้วยความไม่ประมาทเถิด พิจารณาสังขารด้วยกันตลอดไป โลกนี้จะไม่ว่างจากพระอรหันต์เลย”

จงอยู่ด้วยความไม่ประมาท... เรานี้ประมาทในชีวิตกัน เราประมาทในชีวิตกันมาก ชีวิตนี้เรารุดไปกับโลกเขา เราพยายามดำรงชีวิตไป

แล้วมันคิดได้ตอนแก่ทุกคนนะ เวลาคนแก่คนเฒ่า เห็นไหม ประเพณีของไทยเราทำให้คนแก่คนเฒ่าต้องเข้าวัดเพื่ออะไร? เพื่อจะหาที่พึ่งที่อาศัย เวลาที่พึ่งที่อาศัย เวลาพลัดพลัดกันในโลกนี้ พยายามประกอบสัมมาอาชีวะอยู่กับโลกเขา เวลาพอแก่เฒ่าขึ้นมา จะต้องจากโลกนี้ไป จะมีสมบัติสิ่งใดจากโลกนี้ไป

แล้วก็มองย้อนกลับมา มีหลายคนที่ไม่หาครูบาอาจารย์บอกว่า ต่อไปขอให้เกิดชายป่าชายทุ่ง เวลาเกิดแล้วจะให้ไต่บวชเป็นพระเป็นเณรขึ้นมาตั้งแต่เด็กขึ้นมา แล้วใช้ชีวิตตลอดไป แต่เขาไม่ได้คิดมุกกลับหรอก เวลาเขาขึ้น เพราะเขาคิดได้ เขาคิดเพราะเขาเห็นโทษของเขา

คนเราเจ็บไข้ได้ป่วยนะ เห็นคุณค่าของยา คนนี้คนโกธิตายนะคิดได้ แต่เวลาเขาเกิดในชาติใหม่ เขาก็คิดแบบเก่าอีกล่ะ อยู่บ้านนอกคอกนาขนาดไหนก็พยายามดิ้นรนเพื่อจะดำรงชีวิตนะ ยืนในสังคมให้ได้ เพราะโลกเป็นแบบนี้

นี่วัยมันปิดไว้ เห็นไหม วัยคือเราเกิดมาแล้วเด็กต้องเจริญเป็นผู้ใหญ่แน่นอน ต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ แต่จะโตเป็นผู้ใหญ่มีคุณภาพหรือไม่มีคุณภาพอยู่ที่ว่าการอบรมของพ่อแม่ การอบรมของสังคม สังคมเกิดในประเทศอันสมควร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “เกิดในประเทศอันสมควร” ประเทศที่เจริญรุ่งเรืองในศีลธรรมจริยธรรม

เกิดในประเทศที่ว่าเจริญรุ่งเรืองในวัตถุ เขาก็เจริญรุ่งเรืองในวัตถุของเขา เจริญรุ่งเรืองมาก แต่ทุกคนนะ เมื่อก่อนคิดว่าประเทศที่มีความสุขมาก ประเทศสวัสดิการ เขาทำการวิจัย สวีเดนนะ สวีเดนเป็นประเทศที่เมื่อก่อนรัฐบาลเก่าเขา เขามีเรื่องสวัสดิการสังคมดีมาก แต่เขาสรุปแล้วนะ มียอดการฆ่าตัวตาย ๓ เปอร์เซนต์ของประชากร มีคนฆ่าตัวตายมากที่สุดในโลก นั่นนะเวลามัน เจริญรุ่งเรือง มันพอใจทุกอย่าง ทุกอย่างมีที่พึ่งอาศัย ทุกอย่างพออาศัยกันได้ แต่สุดท้ายแล้วมีทุกอย่างมันปัจจัย ๔ เครื่องอาศัยมันอยู่ได้ แต่ใจมันก็ยังต้องการตลอดไป คนเราคิดว่าถ้าเรามีความสุขทางวัตถุแล้ว เราจะมีความสุขทางหัวใจด้วย...

มันไม่เป็นไปหรอก! ความสุขทางหัวใจมันอาศัยวัตถุไม่ได้ วัตถุเป็นเครื่องอาศัย โลกเป็นอย่างนั้น ถึงว่าเวลาเจริญขึ้นมาโลกก็ต้องเจริญด้วย แล้วคุณธรรมในหัวใจก็ต้องเจริญด้วย นี่ประเทศอันสมควร ประเทศที่ว่าประเทศที่มีศีลธรรมจริยธรรม มีครูบาอาจารย์ มีการประพฤติปฏิบัติ

ศาสนาพุทธ เห็นไหม ที่ว่าวันวิสาขบูชาเนี่ย แม้แต่ทางยุโรปเขาก็ต้องว่าเป็นวันสำคัญเพราะอะไร? เพราะว่ามันมาตลอดไป ส้อมันมีไป อินเตอร์เน็ตมันมีไป เครื่องสื่อสารมันมีไป แล้วศึกษากันมาเปรียบเทียบกัน เมื่อก่อนศาสนามันเป็นอยู่ที่ว่าอยู่ในพื้นที่ต่างๆ จะศึกษากันต้องไปไกล แต่เดี๋ยวนี้มันสื่อถึงกันแล้ว แล้วมันมาพิสูจน์ได้

ถ้าพิสูจน์ได้ เห็นไหม ถ้าศึกษาแล้ว ถ้าใจมันข้องเกี่ยว นี่ประมาทตรงนี้ ประมาทตรงที่เราไม่เข้าใจเรื่องของใจ ถ้าเราไม่เข้าใจเรื่องของใจ เราจะใช้ชีวิตไปสภาวะแบบโลกเขา แต่ถ้าเราเข้าใจเรื่องของใจ เรื่องอาหารของมัน สิ่งที่เป็นอาหารที่จะมีอาหารให้มันทรงตัวอยู่ได้ ให้มันมีทรงตัวอยู่ได้นะ พอทรงตัวได้ มันจะเห็นสภาวะของโลกไป มันไม่ติดไปกับเขาไป

ถ้าเราตื่นโลก เราตื่น เห็นไหม เวลาสินค้าออกใหม่ขึ้นมา ต้องโฆษณาประชาสัมพันธ์ เราก็จะตื่นไปกับเขา แต่พระพุทธเจ้าบอก “ปัจจัย ๔” แล้วโลกเขาว่านะ ปัจจัยที่ ๕ ปัจจัยที่ ๖ นี่กล่าวคู่พุทธพจน์ พระพุทธเจ้าบอก “ปัจจัย ๔” อย่างอื่นนั่นถ้ามันขาดไปมันไม่ตาย แต่ปัจจัย ๔ นี่ขาดไม่ได้

การดำรงชีวิตของเรานี้ขาดปัจจัย ๔ ไม่ได้ แต่ต้องมีปัจจัยที่ ๕ เพื่อกระตุ้นความต้องการของเรา แล้วกระตุ้นความต้องการของเราไม่ได้ ต้องกระตุ้นนะ ทางยุโรปมีนะ มีโฆษณาเหล่า เห็น

ไหม แม้แต่พระก็ยังทนมไม่ได้นะ พระกินเหล้า โฆษณาออกขนาดนั้นนะ เพื่อจะให้เห็นว่าสินค้าเขามีคุณภาพ

สินค้าของเขามีคุณภาพแต่เขาไม่เข้าใจว่าถ้าพูดถึงความปกติของใจ ความไม่ประมาทในชีวิตนะ ความไม่ประมาทในชีวิตในการประพฤติปฏิบัติ เรา เห็นไหม เวลาพ่อแม่เห็นเด็ก รู้เลยว่าเด็กแสดงออกกิริยาอย่างนี้ต้องการสิ่งใด พ่อเด็กมันต้องการสิ่งใด มันจะแสดงออกของมันเพราะมันเป็นพ่อแม่กับเด็ก

นี่เหมือนกัน ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ผู้ที่เข้าใจเรื่องของใจแล้ว พยายามประพฤติปฏิบัติเข้ามาเห็นสภาวะของใจ ดับความเห็นในหัวใจ ความเกิดดับของใจ เข้าใจเรื่องสิ่งนั้น มันก็เห็นสภาวะมันต้องการสิ่งใด มันเข้าใจสิ่งนั้น แล้วมันจะไปต้องการสิ่งว่าทนมไม่ได้มันต้องไปกินสุราอย่างที่เขาโฆษณา มันเป็นไปไม่ได้ ทางโลกเขาจะ เขาโฆษณาสุราโฆษณาเหล้า แล้วให้พระเป็นนายแบบเป็นการค้ำเหล้า ทางยุโรปเขาคิดกันอย่างนั้น

นี่คิดแบบนี้มันก็คิดแบบว่าดันไม้หล่นไกลต้นไป ทางวิทยาศาสตร์ไป ทางวิทยาศาสตร์สิ่งนี้มันมีคุณค่ามาก สิ่งนั้นมันทนกับสิ่งเร้าไม่ได้ มันต้องเสพ

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อเหล้ามันมีรสชาติมาก ต้องเสพ แต่ในเมื่อศีลมันเป็นเรื่องของความหยาบๆ ศีลนี้เป็นเรื่องของความหยาบ แต่พระที่กินกัน พระที่แอบกินเหล้ากันนั้น มันเป็นเพราะที่เขาติดข้องกับโลกเขาแล้ว เขาไม่เห็นความเกิดดับของใจ เขาไม่สามารถรักษาใจของเขาได้ ในเมื่อเขาไม่สามารถรักษาใจของเขาได้ ก็เหมือนบอกว่าถ้าธรรมะนี้เจริญมาก ธรรมะนี้มีคุณค่ามาก พระที่บวชแล้วต้องดีหมดสิ

พระที่บวชแล้วดีหมด มันเหมือนกับผลไม้ เหมือนกับน้ำแช่ใจ ธรรมโอสธ ธรรมนี้ ศาสน ธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เป็นกลาง เหมือนกับแสงแดด แสงแดดส่องขึ้นมา ไม่มีบ้านคนจน ไม่มีบ้านคนรวย ทุกหลังคาเรือนส่องเสมอกัน

ธรรมะนี้เป็นของกลาง แล้วแต่ใครจะสามารถเอาธรรมะเข้ามาในหัวใจได้ แล้วแต่ใครสามารถจะเปิดกว้างได้ เห็นไหม เวลาเปิดใจ ถ้าใจเปิดกว้างขึ้นมา อากาศจะเข้าได้มาก เวลาเราเปิดใจขึ้นมา

แต่ใจมันจะไม่เปิดสิ ไม่เปิดเพราะอะไร? เพราะกิเลสมันคิดว่าความเห็นของมันใหญ่ที่สุด ถ้าความเห็นมันใหญ่ที่สุด ความเห็นของเรามันถูกต้องที่สุด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ยังไม่เชื่อ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจริงหรือเปล่า? แม้แต่ว่าพระพุทธเจ้ามีหรือเปล่ายังสงสัยนะ ยังสงสัยพระพุทธเจ้ามีจริงหรือเปล่า มีคนถามมากกว่าพระพุทธเจ้ามีจริงหรือเปล่า

นี่มันเป็นการพิสูจน์ได้ทางวิทยาศาสตร์ เห็นไหม ในการขุดค้นทางวิทยาศาสตร์ ทางศิลปากรเขาขุดค้น ในอินเดียเขามีมาก พิสูจน์กันได้ทางวิทยาศาสตร์ก็มี แล้วพิสูจน์กันแบบว่าตามการประพจน์ปฏิบัติก็มี คำสั่งสอนขึ้นมา เวลาทุกข์เราทุกข์มาก เวลาเราทุกข์เราทุกข์ใจของเรา แล้วเวลามันเข้าใจธรรม ประพจน์ปฏิบัติธรรม มันจะปลดปล่อยสิ่งนี้ได้

ทุกข์มีอยู่ ทุกข์เป็นอริยสัจ ธรรมมีอยู่ ผู้ที่ปฏิบัติ เคารพกันตามความเป็นจริงอย่างนี้ไง ตามความจริงสิ่งที่มืออยู่ที่ผู้ไม่ประมาท ไม่ประมาทมันต้องไม่ประมาท ต้องมีอำนาจวาสนา ถ้าไม่มีอำนาจวาสนา คนเราเกิดมาเป็นเด็กมันไม่มีความคิดหรอก ถ้าเด็กไม่มีความคิด อำนาจวาสนาของเด็ก เห็นไหม เด็กบางคนนะ เหตุการณ์บังคับให้ต้องออกบวช

สิ่งที่ออกบวช เขาสร้างวาสนาของเขาอย่างนั้น มันบังคับออกไปสภาวะแบบว่าต้องเป็นไปตามอย่างนั้น พระนาคเสน เห็นไหม เกิดมานี้พระอรหันต์ไปรอเลยนะ ไปรอตั้งแต่เป็นเด็ก แล้วเกิดในตระกูลของพราหมณ์ ตระกูลของพราหมณ์เขาไม่บวชอยู่แล้ว ต้องให้พระออกไปเอบวชเพื่ออะไร? เพื่อจะมาแก้พระเจ้ามีล้นทปัญหา ถ้าแก้พระมีล้นท นี่พระนาคเสน นี่ออกมา

ถึงว่าบวชมาแล้ว ตั้งใจอธิษฐานมา ในสมัยอดีตชาติ เห็นไหม เวลาเผลอกับพระมีปัญหาทันเวลาใช้งานกัน บอกให้มีปัญญามาก มีปัญญามาก พระก็อธิษฐานต่อไป อธิษฐานว่า แล้วพระกับเณรนะมาเกิดเป็นพระนาคเสน สิ่งนี้เขาสร้างสมมา ถึงเหตุการณ์ถึงต้องบวชออกมา นั่นคืออำนาจวาสนา

แต่ถ้าเวลาเราคิดได้เฉยๆ เวลาแก่เฒ่าขึ้นมาเราคิดได้ ทำไมเราไม่ใช่ชีวิตแบบพระ? ทำไมเราไม่ปฏิบัติธรรมตั้งแต่พระ? เวลาตายขึ้นมาจะได้ เห็นไหม องค์หลวงปู่เสาร์นั่งตาย นั่งตาย เดินตาย นอนตาย ตายด้วยความอาญาตายด้วยความรื่นเริงเลย เพราะอะไร?

เพราะมันเข้าใจชีวิตไง เกิดมาแล้วต้องตายทั้งหมด มันไม่มีความลังเลสงสัย เราเกิดมา เรารู้ว่าต้องตาย แต่เวลายังมี ขอก่อน ขอใช้ชีวิตกับโลกก่อน แล้วถึงเวลาค่อยประพฤติปฏิบัติ ค่อยทำความเห็นของใจ

มันไม่ทันหรอก! ถึงเวลาที่สุดแล้วเหมือนคนไข้ ไข่นอนแล้วมาแก้เอาตอนไข่นอน มันเป็นไปได้ ถ้าเราไม่ใช้ชีวิตของเราในการประพฤติปฏิบัติ ในการดำรงตนนะ เพราะมันเข้าถึงได้ยาก

ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติถึงว่าเป้าหมายของศาสนาพุทธ ถึงที่สิ้นสุดของทุกข์ไง เราถึงบอกว่าเราเป็นคน เราเป็นภุชสะ เราไม่จำเป็นจะต้องประพฤติปฏิบัติถึงที่สุดหรอก แต่เวลาดังเป้าหมายก็อยากพ้นทุกข์ๆ ถ้าพ้นทุกข์มันก็ต้องถึงตรงนี้ไง ต้องถึงตรงที่ว่ามันผ่อนคลายออกไปแล้ว มันถึงที่สุดแล้วมันผ่อนคลาย

แต่การจะผ่อนคลายของมันไม่ใช่ผ่อนคลายโดยธรรมชาติของมัน มีการสะสมนะ สรรพสิ่งเกิดขึ้นมาแล้วมันสะสม มันตกตะกอน มันตกผลึก ใจนี้มันก็ตกผลึกจากการที่ว่าเราเกิดเราตาย จินมาเป็นจิตรณีสัยตกผลึกขึ้นมา

แต่การจะแก้การตกผลึกของใจอันนี้ มันถึงต้องใช้สัมมาสมาธิ มันถึงต้องใช้มรรคขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง มันถึงต้องใช้ธรรมไง ผู้ที่ไม่ประมาทในชีวิตมันจะเข้าไปค้นคว้า แล้วมันจะได้ตรงนี้ไง ถ้าไม่มีการค้นคว้า ไม่มีการประพฤติปฏิบัติ สิ่งนี้ไม่เกิดขึ้นลอยๆ เราปรารถนาแล้วให้เป็นไปไม่ได้

แต่เวลาเรดักบาตร แต่ละคนดักบาตรแต่ละทัพพีหนึ่งก็แล้วแต่ ปรารถนาถึงที่สุดแห่งทุกข์อันนั้นได้ ใต้เพราะอะไร? เพราะแรงเป้าหมาย เรามีเป้าหมายว่าเราจะประพฤติปฏิบัติ เราจะตั้งเป้าหมายให้เดินไปถึงจุดเป้าหมายของเรา คือที่สุดของทุกข์ เห็นไหม มีเป้าหมาย ศาสนาพุทธเรามีเป้าหมาย มีจุดจบ

ศาสนาต่างๆ มันมีการเกิดตาย เป้าหมายของเขาย้ายไปอยู่กับพระเจ้าไปอยู่กับอะไร มันเป็นไปได้ มันเป็นเรื่องต่างหากหากเป็นพระเจ้า เพราะจิตเวลาตายมันเป็นพระอินทร์ อย่างเช่นพระอินทร์ทั้งนั้นนี่ เขามีวาระทั้งหมด พระอินทร์ พรหมทุกอย่างมีวาระ วาระเพราะอะไร? เพราะสรรพ

สิ่งในโลกนี้ไม่มีการคงที่ มันต้องสลายตัวไป ถ้าคนสร้างคุณงามความดี ต้องเกิดเป็นพระอินทร์ เห็นไหม นั่นถึงว่าพระเจ้าคือเรา

ถ้าเราสร้างคุณงามความดี ใจเรานี้เป็นพระเจ้าแน่นอน เป็นพระอินทร์ เป็นพระเจ้าเป็นต่างๆ แต่ถ้าพระของศาสนาพุทธเรา พระในศาสนาพุทธพระคือการสิ้นกิเลส เห็นไหม อันนี้มันเป็นดวงใจนั้นไม่สิ้นกิเลส แล้วมันเป็นดวงใจสิ้นกิเลส มันเป็นใจที่ว่างตัวของมัน มันไม่ไปเกี่ยวกับสิ่งใด ไม่ต้องมาอยู่กับใคร ต้องอยู่กับตัวเอง อยู่กับตัวเองได้

ศาสนาพุทธเราถึงเป็น อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนเท่านั้นจะชำระตนได้ ถึงการชำระของเราขึ้นมา จะต้องการหาพรรคในหัวใจ มันถึงเป็นความลึกลับ (เทพสิ้นสุดเพียงเท่านั้น)